

Список використаних джерел:

1. Кримінальний процесуальний кодекс України. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2013, № 9–10, № 11–12, № 13, ст. 88. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>

Ключові слова: огляд місця події, слідчі (розшукові) дії, слідчий, прокурор.

Key words: scene inspection, investigative (search) actions, investigator, prosecutor.

КРАСНОШЛИК АНАСТАСІЯ ОЛЕКСАНДРІВНА

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірант кафедри криміналістики*

ДЕРЖАВНЕ БЮРО РОЗСЛІДУВАНЬ ЯК СУБ'ЄКТ РОЗСЛІДУВАННЯ ЗЛОЧИНІВ, ПОВ'ЯЗАНИХ З ПРИВАТИЗАЦІЄЮ ДЕРЖАВНОЇ ТА КОМУНАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

Відповідно до Закону України «Про Державне бюро розслідувань» Державне бюро розслідувань (далі – ДБР) є державним правоохоронним органом, на який покладаються завдання щодо запобігання, виявлення, припинення, розкриття та розслідування кримінальних правопорушень, віднесених до його компетенції, зокрема, злочинів, вчинених службовими особами, які займають особливо відповідальне становище відповідно до частини першої статті 9 Закону України «Про державну службу», особами, посади яких віднесено до першої – третьої категорії посад державної служби, суддями та працівниками правоохоронних органів, крім випадків, коли ці злочини віднесено до підслідності детективів Національного антикорупційного бюро України [1].

Детальний аналіз судової практики та численних повідомлень правоохоронних органів, розмічених на їх офіційних інтернет ресурсах, свідчить про те, що саме вищеперераховані службові особи є постійними фігурантами кримінальних проваджень з розслідування злочинів, пов'язаних з приватизацією державної та комунальної власності, внаслідок яких державі нанесено збитки у великих та особливо великих розмірах.

Одним з таких гучних кримінальних проваджень, підслідність якого віднесена до компетенції ДБР, є кримінальне провадження за ч. 2 ст. 364 Кримінального кодексу України щодо зловживання службових осіб Фонду держмайна України під час приватизації Першого київського машинобудівного заводу 27 жовтня 2021 року (до 2018 року завод «Більшовик»). Експертизою, проведеною у межах досудового розслідування, встановлено, що звіт про оцінку майна, який використано для визначення вартості акцій заводу, не відповідає вимогам законодавства, що могло негативно вплинути на достовірність такої оцінки [2].

Слід зазначити, що це не перший випадок виявлення факту незаконних дій, вчинених у процесі приватизації нежитлових будівель машинобудівного заводу. На початку 2021 року Верховний Суд залишив без змін рішення суду апеляційної інстанції про визнання недійсними торгів та повернення державі нежитлових будівель машинобудівного заводу площею понад 6,3 тисяч квадратних метрів. Встановлено, що нерухоме майно машинобудівного заводу, органом управління яким є держава в особі Фонду держмайна України, відчужено всупереч волі власника поза приватизаційною процедурою [3].

Ще одне кримінальне провадження, підслідність якого відноситься до компетенції ДБР, пов'язане з розслідуванням факту протиправної реалізації майна держпідприємства «Ніжинський комбінат хлібопродуктів», яке належить до об'єктів державної власності, які не підлягають приватизації, внаслідок чого збитки завдані державі становлять більше ніж 20 млн гривень. Слідством встановлено, що колишній заступник начальника ГУ ДФС у Чернігівській області порушив вимоги законодавства під час стягнення податкового боргу з держпідприємства та замість стягнення коштів з рахунків комбінату, чиновник ініціював незаконну оцінку заставного майна комбінату для його подальшого продажу в рахунок погашення боргу, яку проводила приватна компанія-оцінювач, якою у звіті було занижено оціночну вартість майна. Підроблений звіт надійшов для рецензування до ФДМУ начальнику одного із управлінь Фонду, який перебуваючи у дружніх стосунках із приватним оцінювачем, не провів належним чином перевірку звіту. Внаслідок вищевказаних протиправних дій, за підсумками проведеного аукціону, майно комбінату вартістю 27,5 млн гривень було продано лише за 6,5 млн гривень. У межах досудового розслідування працівники ДБР провели ряд обшуків та вручили 3 повідомлення про підозру у службовій недбалості, зловживанні повноваженнями та службовому підробленні (ч. 2 ст. 367, ч. 3 ст. 365², ч. 2 ст. 366, ч. 2 ст. 367 Кримінального кодексу України) [4].

15 лютого 2022 року на офіційному інтернет ресурсі ДБР повідомлено, що слідчі територіального управління ДБР м. Київ завершили досудове розслідування за даним кримінальним провадженням [5].

Варто звернути увагу також на факт зловживання службовим становищем посадовцями Київської міської адміністрації при передачі у користування приватному товариству земельних ділянок та приміщення комунальної власності у центрі столиці, розслідуванням якого займається ДБР. Встановлено, що посадовці КМДА передали нерухомість, розташовану на вулицях Хрещатик і Михайла Грушевського за заниженою вартістю та без проведення аукціону, внаслідок чого завдано матеріальної шкоди територіальній громаді столиці на суму понад 150 млн гривень. Досудове розслідування здійснюється за статтею 364 КК України [6].

Аналіз вищезрозглянутих кримінальних проваджень, свідчить про те, що переважна кількість кримінальних правопорушень, пов'язаних з приватизацією державної та комунальної власності, віднесених до

підслідності ДБР, вчиняється шляхом суттєвого заниження оціночної вартості майна та супроводжується злочинною змовою відповідальної службової особи, оцінювача та особи, яка приватизує об'єкт.

Поряд з цим, слід зазначити, що окрім проведення досудового розслідування у кримінальних провадженнях, підозрювані у яких безпосередньо мають відношення до проведення незаконного процесу приватизації, до підслідності ДБР відносяться також випадки умисного перешкоджання особами, зазначеними у ст. 5 Закону України «Про Державне бюро розслідувань», процесу приватизації державної та комунальної власності.

До прикладу, слідчими територіального управління Державного бюро розслідувань, розташованого у місті Києві, проводиться досудове розслідування у кримінальному провадженні, за ознаками кримінального правопорушення, передбаченого ч. 1 ст. 375 КК України, **за фактом постановлення суддею господарського суду міста Києва завідомо неправосудного рішення.**

Слідством встановлено, що в рамках розгляду позову суб'єкта господарювання суддею господарського суду міста Києва за заявою позивача було ухвалено рішення про забезпечення позову шляхом заборони Фонду державного майна України вживати будь-які дії з приватизації ПАТ «Центренерго». Вказане рішення було постановлено судом всупереч правових висновків Верховного Суду, який вже висловив позицію з цього приводу, зокрема, про те, що заборона проведення приватизації ПАТ «Центренерго» суперечить вимогам процесуального законодавства та є заходом, неспівмірним із заявленими позовними вимогами [7].

Як висновок, слід зазначити, що оскільки, ДБР займається виявленням, припиненням, розкриттям та розслідуванням злочинів, пов'язаних з приватизацією державної та комунальної власності, які вчиняються службовими особами, які займають особливо відповідальне становище відповідно до частини першої статті 9 Закону України «Про державну службу», особами, посади яких віднесено до першої – третьої категорій посад державної служби, суддями та працівниками правоохоронних органів, тобто особами до яких прикута особлива увага суспільства, вони набувають значного розголосу зокрема у засобах масової інформації, що в свою чергу позитивно впливає на темпи проведення досудового розслідування, його справедливості, неупередженості та ретельності. Крім цього, додатковою позитивною рисою діяльності ДБР з виявлення, припинення, розкриття та розслідування злочинів, пов'язаних з приватизацією державної власності, є його активна інформаційна взаємодія з населенням, яка полягає у регулярному інформуванні суспільства щодо своєї діяльності та слідчих (розшукових) дій, проведених у межах різних кримінальних проваджень.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про Державне бюро розслідувань» від 12.11.2015 № 794-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/794-19#Text>

2. Державне бюро розслідувань. Арештовано 100 % акцій заводу «Більшовик». URL: <https://dbr.gov.ua/news/areshtovano-100-akcij-zavodu-bilshovik>
3. Судова влада України. Верховний Суд вирішив повернути державі незаконно відчужене майно заводу «Більшовик» у Києві. URL: <https://court.gov.ua/press/news/1079089/?fbclid=IwAR1l8jcaeIENLZcimnoMoDMxFfMTfg4n5e3cwg0nbeV4rG8SwX2ib17iH8A>
4. Державне бюро розслідувань. ДБР викрило схему незаконної приватизації майна державного хлібокомбінату на 27 млн грн. URL: <https://dbr.gov.ua/news/dbr-vikrilo-shemu-nezakonnoi-privatizacii-majna-derzhavnogo-hlibokombinatu-na-27-mln-grn>
5. Державне бюро розслідувань. За матеріалами ДБР перед судом постануть організатори схеми незаконної реалізації майна державного хлібокомбінату на 21 млн грн. URL: <https://dbr.gov.ua/news/za-materialami-dbr-pered-sudom-postanut-organizatori-shemi-nezakonnoi-privatizacii-majna-derzhavnogo-hlibokombinatu-na-21-mln-grn>
6. Державне бюро розслідувань. ДБР викрило дії посадовців КМДА щодо незаконної передачі земельних ділянок у центрі Києва на понад 150 млн гривень. URL: <https://dbr.gov.ua/news/dbr-vikrili-posadovciv-kmda-na-nezakonnij-peredachi-zemelnih-dilyanok-u-centri-kieva-na-150-mln-griven>
7. Київська міська прокуратура. Прокуратурою міста Києва розпочато досудове розслідування за фактом постановлення незаконного судового рішення про заборону приватизації ПАТ «Центренерго». URL: https://kyiv.gp.gov.ua/ua/news.html?_m=publications&_t=rec&id=266529

Ключові слова: державне бюро розслідувань, приватизація, державна власність, комунальна власність, підслідність, корупційні правопорушення.

Key words: state bureau of investigation, privatization, state property, municipal property, investigation, corruption offenses.

МАР'ЯНОВА СВІТЛАНА СЕРГІЙВНА

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірантка кафедри кримінального процесу, детективної
та оперативно-розшукової діяльності*

ПРАВО НА ОСКАРЖЕННЯ СУДОВИХ РІШЕНЬ ЯК ЕЛЕМЕНТ ПРАВА НА СПРАВЕДЛИВИЙ СУД У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ: ПРАВОВІ ПОЗИЦІЇ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ

У демократичному суспільстві право на оскарження судового рішення є однією із ключових гарантій законності та обґрунтованості судового рішення. Стаття 2 Протоколу № 7 до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод встановлює право кожного, «кого суд визнав винним у вчиненні кримінального правопорушення, на перегляд судом вищої інстанції факту визнання його винним або винесеного